

การศึกษาความสัมพันธ์ของตัวชี้วัดตามหลักธรรมาภิบาลภาครัฐ และการปฏิบัติราชการ ในแง่การอำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจ: การวิเคราะห์สหสัมพันธ์

ธนาพร เตังรัตนประเสริฐ*

เบญจมาภรณ์ เลิศวุฒิ**

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันมีการศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพิ่มสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังคงต้องมีการวิเคราะห์เพิ่มเติม โดยเฉพาะบทบาทของภาครัฐในฐานะผู้อำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจซึ่งเป็นประเด็นสำคัญสำหรับการเติบโตทางเศรษฐกิจ ภาครัฐจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมเพื่อเอื้อให้เกิดความสะดวกในการประกอบธุรกิจ มุ่งเน้นการยึดหลักปฏิบัติตามธรรมาภิบาลภาครัฐ งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวชี้วัดตามหลักธรรมาภิบาลภาครัฐที่มีผลต่อการปฏิบัติราชการในแง่การอำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจ เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการปฏิบัติงานภาครัฐที่เน้นความโปร่งใส ปราศจากการทุจริตคอร์รัปชัน และยึดหลักธรรมาภิบาลของภาครัฐเพื่ออำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจ การศึกษานี้จะตรวจสอบว่าการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของส่วนราชการจะส่งผลต่อผลการดำเนินงานของภาครัฐในแง่ของความสะดวกในการทำธุรกิจหรือไม่ โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดธรรมาภิบาลภาครัฐทั้ง 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน ตัวชี้วัดความพร้อมในการเป็นรัฐบาลดิจิทัล และตัวชี้วัดธรรมาภิบาลของธนาคารโลก ดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่ผ่านการประเมินสถานการณ์เป็นระบบราชการ 4.0 ทั้งส่วนราชการ และจังหวัด และประเมินระดับธรรมาภิบาลตามตัวชี้วัดทั้ง 3 ตัวชี้วัดข้างต้นในภาพรวม และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ ผลการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างระดับธรรมาภิบาลและการอำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจของหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักในการขับเคลื่อนความยากง่ายในการประกอบธุรกิจเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ การกำกับดูแลภาครัฐมีความสัมพันธ์เชิงบวกและมีนัยสำคัญกับความสะดวกในการประกอบธุรกิจ ดังนั้น ภาครัฐควรพิจารณาบทบาทที่เหมาะสม มุ่งเน้นความโปร่งใสและมีปฏิสัมพันธ์กับประชาชนมากขึ้น และสร้างแพลตฟอร์มในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด

คำสำคัญ: ตัวชี้วัดธรรมาภิบาลภาครัฐ ตัวชี้วัดการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน ตัวชี้วัดความพร้อมในการเป็นรัฐบาลดิจิทัล ตัวชี้วัดธรรมาภิบาลของธนาคารโลก การอำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจ

* คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

อีเมล: thanaporn.ten@nida.ac.th

** สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

อีเมล benjamaporn.opdc@gmail.com

วันที่รับบทความ: 3 มีนาคม 2564 วันที่แก้ไขบทความล่าสุด: 26 มีนาคม 2564 วันที่อนุมัติการตีพิมพ์: 31 มีนาคม 2564

Relationship Between Public Good Governance Indicators and Public Performance in Doing Business Facilitation: A Correlation Study

Thanaporn Tengratanaprasert*

Benjamaporn Lursthut**

Abstract

Recent years have witnessed an increasing number of determining the socioeconomic level development in academic research. However, further analysis in this area is required, particularly a role of government as facilitator of leveraging economic growth and creating a favorable environment to strengthen business facilitation by adhering to the principles of good governance. This research investigates the relationship among public good governance indicators influencing public performance in business facilitation to obtain a public and private good governance-compliant performance model. This research examined whether the public sector's adherence to the good governance principle would positively affect its performance in terms of ease of doing business. The public good governance indicators employed in this research consist of integrity and transparency assessment, digital government readiness, and the World Governance Index. This research aims to develop policy recommendations to allow for transparency-focused, corruption-free, and good governance-compliant public performance to facilitate doing business. For quantitative research, it involves data collected from agencies that had undergone Public Sector Management Quality Award 4.0 assessment, including central and provincial agencies. The key findings illustrated that public good governance indicators have a strong correlation with ease of doing business. View this way, government agencies seeking to meet the expectations set out in good governance principles will be more likely to enhance ease of doing business. Therefore, the role of government needs to be focus on transparency, co-creation platform to improve the quality of life for every citizen and every business environment.

Keywords: Public Good Governance Indicators, Integrity and Transparency Assessment, Digital Government Readiness, World Governance Index, Doing Business Facilitation

* Graduate School of Public Administration, National Institute of Development Administration (NIDA).

E-mail: thanaporn.ten@nida.ac.th

** Office of the Public Sector Development Commission.

E-mail: benjamapornl.opdc@gmail.com

Received: March 3, B.E.2564 Revised: March 26, B.E.2564 Accepted: March 31, B.E.2564

บทนำ

แนวคิดเรื่องการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ได้ถูกนำมาใช้การปฏิรูประบบราชการ โดยนำในช่วงปี พ.ศ. 2541-2549 โดยเน้นแนวคิดการบริหารงานแบบภาคเอกชน รูปแบบองค์การสมัยใหม่ที่มีประสิทธิภาพ มีอิสระและความคล่องตัวมาก การทำงานมุ่งเน้นการแข่งขันและการจูงใจ มีการจัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการเพื่อใช้ในการประเมินผลงาน ประชาชนเปรียบเสมือนลูกค้าในการรับบริการ (Suppa, B.E.2562) นอกจากนี้ การบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ได้แรงบันดาลใจจากทฤษฎีวิวัฒกรรมภาคเอกชน ซึ่งให้ความสำคัญกับผู้ประกอบการในการเป็นนักประดิษฐ์ การเป็นผู้นำธุรกิจและการแข่งขันระหว่างบริษัท เพื่อขับเคลื่อนนวัตกรรม การบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ยืนยันว่าการจัดการเชิงกลยุทธ์ในภาครัฐและการแข่งขันระหว่างภาครัฐและเอกชนจะเสริมสร้างนวัตกรรมภาครัฐมากขึ้น ในขณะที่ยังคงตระหนักว่าการเป็นผู้ประกอบการและการแข่งขันเป็นตัวผลักดันนวัตกรรมและการเติบโตทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

สำหรับประเทศไทยได้มีการวางรากฐานในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ดังจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 มาตรา 3/1 กำหนดให้การบริหารราชการต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การยุบภารกิจและยกเลิหน่วยงานที่ไม่จำเป็น การกระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจการตัดสินใจ การอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน และเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรานี้ ได้ตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 กำหนดเป้าหมายของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีให้เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เกินจำเป็น ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองตามความต้องการ รวมทั้งมีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ คำแถลงนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2557 ยังแสดงเจตนารมณ์ชัดเจนในนโยบายข้อ 10.1 มุ่งเน้นปรับปรุงระบบราชการในด้านองค์การหรือหน่วยงานภาครัฐทั้งในระดับประเทศ ภูมิภาค และท้องถิ่น โดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การบริหารจัดการภาครัฐรูปแบบใหม่ การตอบสนองความต้องการของประชาชนและการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการเพื่อสร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจในระบบราชการ นอกจากนี้ ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาธรรมาภิบาลภาครัฐกลายเป็นหัวข้อที่นักวิชาการและผู้กำหนดนโยบายให้ความสนใจอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมมติฐานที่ว่าธรรมาภิบาลภาครัฐมีอิทธิพลต่อความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ และเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ (Knack & Keefer, 1995; Ngobo & Fouda, 2012; Mauro, 1995; World Bank Institute, 2009) อาจกล่าวได้ว่าการเสริมสร้างธรรมาภิบาลภาครัฐสามารถนำไปสู่ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจได้ ประเทศที่มีการส่งเสริมให้เกิดความง่ายในขั้นตอนหรือกระบวนการประกอบธุรกิจจะสามารถดึงดูดนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศให้มาลงทุนในภาคธุรกิจ บทบาทของภาครัฐในการปรับปรุงขั้นตอนการประกอบธุรกิจจึงมีความสำคัญจำเป็น งานวิจัยที่ผ่านมาการศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศจำนวนไม่น้อย อย่างไรก็ตาม ยังคงต้องมีการวิเคราะห์เพิ่มเติม โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของภาครัฐในฐานะผู้อำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจ โดยยึดหลักปฏิบัติตามธรรมาภิบาลภาครัฐซึ่งเป็นประเด็นสำคัญสำหรับการเติบโตทางเศรษฐกิจของภูมิภาค ด้วยเหตุนี้ ภาครัฐต้องมีการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมเพื่อเอื้อให้เกิดความสะดวกในการประกอบธุรกิจ และพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการ ดังนั้น ผู้ประกอบการและหน่วยงานภาครัฐจึงถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของแนวปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลภาครัฐที่มีต่อการปฏิบัติราชการในแง่การอำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจ เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการดำเนินการของภาครัฐและภาคเอกชนที่ยึดหลักธรรมาภิบาล แรงจูงใจของการศึกษาเกิดจากการที่แต่ละประเทศมีความยากง่ายในการดำเนินธุรกิจที่แตกต่างกัน แม้ว่าจะตั้งอยู่ในภูมิภาคเดียวกันก็ตาม การศึกษาจะตรวจสอบว่าการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของส่วนราชการจะส่งผลดีต่อผลการดำเนินงานของภาครัฐในแง่ของความสะดวกในการทำธุรกิจหรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดของหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน (ITA) ความพร้อมในการเป็นรัฐบาลดิจิทัล (Digital Government Readiness) และตัวชี้วัดธรรมาภิบาลของธนาคารโลก (World Governance Index, WGI)
2. เพื่อวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ของแนวปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลภาครัฐที่มีต่อการปฏิบัติราชการในแง่การอำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจ
3. จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการปฏิบัติงานที่เน้นความโปร่งใส ปราศจากการทุจริตคอร์รัปชัน และยึดหลักธรรมาภิบาลของภาครัฐและภาคเอกชน

ขอบเขตการวิจัย

ดำเนินการวิเคราะห์ระดับธรรมาภิบาลการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 50 หน่วยงาน แบ่งเป็น 46 ส่วนราชการ และ 4 จังหวัด คัดเลือกจากหน่วยงานที่ผ่านการประเมินสถานะความเป็นระบบราชการ 4.0¹ เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดของหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน ความพร้อมในการเป็นรัฐบาลดิจิทัล และตัวชี้วัดธรรมาภิบาลของธนาคารโลก ของแต่ละหน่วยงานว่ามีความโดดเด่นในด้านใด จากนั้นวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดของหลักธรรมาภิบาลดังกล่าว เพื่อนำข้อมูลมาเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานที่เน้นความโปร่งใส ปราศจากการทุจริตคอร์รัปชัน และมีหลักธรรมาภิบาลของภาครัฐและภาคเอกชน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวปฏิบัติด้านธรรมาภิบาลกับความสะดวกในการประกอบธุรกิจ โดยนำข้อมูลการจัดอันดับความยากง่ายในการประกอบธุรกิจทั้งอันดับของประเทศต่าง ๆ และค่าคะแนนตามตัวชี้วัดทั้ง 10 ด้านที่แต่ละประเทศได้รับในปี พ.ศ. 2562 (ซึ่งเป็นปีล่าสุดที่มีรายงานเผยแพร่ออกมา) วิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (R Programming) และใช้เทคนิคสหสัมพันธ์แบบไขว้ (Cross-Correlation-method techniques)

ทบทวนวรรณกรรม

ตัวชี้วัดธรรมาภิบาลของธนาคารโลก

ธนาคารโลกกำหนดปัจจัยการกำกับดูแลเป็นตัวชี้วัด ได้แก่ คุณภาพการของกฎระเบียบ ภาระรับผิดชอบประสิทธิภาพของการทำงานภาครัฐ การควบคุมการทุจริต หลักนิติธรรม และเสถียรภาพทางการเมือง การศึกษาส่วนใหญ่สรุปว่าการกำกับดูแลภาครัฐส่งผลกระทบเชิงบวกต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) และเอื้อให้เกิดความสะดวกในการประกอบธุรกิจ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับคุณลักษณะของธรรมาภิบาลที่มีผลต่อ FDI และเอื้อให้เกิดความสะดวกในการประกอบธุรกิจยังไม่มีเปิดเผยอย่างชัดเจน

คุณภาพตามกฎข้อบังคับ (Regulatory Quality)

คุณภาพการกำกับดูแลหมายถึง แนวทางที่รัฐกำหนดกฎระเบียบสำหรับส่งมอบผลประโยชน์โดยรวม รวมถึงกิจกรรมทางธุรกิจระหว่างองค์กรภาคเอกชน (Rhodes, 1997) รวมถึงความสามารถของภาครัฐในการกำหนดให้มีกฎระเบียบที่ขับเคลื่อนการเติบโตขององค์กรธุรกิจ (World Bank Institute, 2009) คุณภาพของกฎระเบียบที่สูงจะป้องกันไม่ให้อุปสรรคต่อการเติบโต เช่น การควบคุมของภาครัฐต่อราคาสินค้า การขาดการเข้าถึงแหล่งการเงิน และการควบคุมที่ซับซ้อน (Cristina, 2014) คุณภาพของกฎข้อบังคับกำหนดโดยความพยายามของภาครัฐในการลดนโยบายการตลาดที่ไม่เอื้ออำนวยต่อภาคเอกชน เช่น การควบคุมการตลาด การจำกัดการเคลื่อนย้ายเงินทุน และการแทรกแซงของรัฐบาล (Fazio & Talamo, 2008) คุณภาพของกฎระเบียบของส่วนราชการที่น่าเชื่อถือและภาคีรับผิดชอบรับผิดชอบต่อสาธารณะนับเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการเติบโตทางเศรษฐกิจ (Kray & Tawara, 2010; Cristina, 2014)

กฎระเบียบที่มีความชัดเจนและไม่ถูกยกเลิกหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้โดยง่ายเป็นปัจจัยสำคัญต่อการตัดสินใจลงทุนของภาคเอกชน (OECD, 2011) กฎระเบียบของภาครัฐที่สนับสนุนการสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรกับธุรกิจ การเสริมสร้างนวัตกรรมและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันสามารถเพิ่มประสิทธิภาพของธุรกิจได้ (OECD, 2011) ในขณะเดียวกันกฎระเบียบของรัฐบาลที่ไม่มีประสิทธิภาพอาจทำให้การตอบสนองทางธุรกิจมีความล่าช้า เบี่ยงเบนทรัพยากรและอาจเป็นอุปสรรคในการเริ่มต้นธุรกิจ และพบว่าคุณภาพของกฎระเบียบมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อบรรยากาศการลงทุน (OECD, 2011)

งานวิจัยที่ผ่านมาแสดงหลักฐานว่าความยากประกอบการและเริ่มต้นธุรกิจ รวมถึงกฎระเบียบที่เข้มงวด อุปสรรคในการเข้าถึงการประกอบธุรกิจส่งผลเสียต่อการเติบโต (Crafts, 2006; Herrendorf & Teixeira, 2011) อุปสรรคเหล่านี้อาจส่งผลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาต่าง ๆ ผ่านหลายช่องทาง เช่น การลดลงของผลผลิต (Boedo & Mukoyama, 2012; Nicoletti & Scarpetta, 2003) การขัดขวางการเติบโตทางเทคโนโลยี (Prantl, 2012) การเพิ่มจำนวนของการดำเนินการนอกระบบ (Monteiro & Assuncao, 2012) การกีดกันผู้ประกอบการ (Dreher & Gassebner, 2013; Van Stel et al., 2007) และการลดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Corcoran & Gillanders, 2015) อุปสรรคด้านกฎระเบียบในการประกอบธุรกิจมักจะเกี่ยวข้องกับต้นทุนและประสิทธิภาพของกระบวนการกำกับดูแลในการเริ่มต้นธุรกิจ (Fernández-Serrano & Romero, 2014) มีหลักฐานว่าการปฏิรูปกฎระเบียบทางธุรกิจเอื้อต่อการจดทะเบียนธุรกิจใหม่ที่สูงขึ้น (Djankov, 2009) การค้นพบนี้กระตุ้นให้มีการออกกฎหมายในประเทศต่าง ๆ เพื่อลดอุปสรรคในการก่อตั้งธุรกิจใหม่ (Van Stel et al., 2007) เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่ากฎระเบียบบางอย่างมีความจำเป็นต่อสังคมและเศรษฐกิจในการวางกรอบการทำงานที่เหมาะสม อย่างไรก็ตาม การกำหนดกฎระเบียบไม่เพียงแต่ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์เท่านั้น แต่ยังรวมถึงต้นทุนด้วย อาจกล่าวได้ว่า มาตรการกำกับดูแลนอกจากจะสามารถส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคม แต่ยังส่งผลต่อการเพิ่มต้นทุนทางเศรษฐกิจและสังคม ที่สำคัญค่าใช้จ่ายนี้ก่อให้เกิดปัญหากับภาคเอกชนในการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามกฎระเบียบถูกบังคับ ทำให้เสียทรัพยากรที่สามารถลงทุนไปยังขั้นตอนการผลิตที่มีประสิทธิภาพมากกว่า สิ่งนี้ไม่เพียงส่งผลเสียต่อบริษัทเท่านั้น แต่ยังส่งผลเสียต่อการเติบโตและสวัสดิภาพของเศรษฐกิจโดยรวมด้วย ดังนั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญที่กฎระเบียบต่างๆ จะได้รับการออกแบบมาอย่างมีประสิทธิภาพและบังคับใช้ (Poel et al., 2014)

การด้านกฎระเบียบก่อให้เกิดปัญหาหลายประการ ทั้งในระดับองค์การ และในระดับเศรษฐกิจและสังคม การลดการด้านกฎระเบียบที่ไม่จำเป็นจะก่อให้เกิดประโยชน์นานาประการ Djankov และคณะ (2019) ศึกษาวิเคราะห์ระยะยาว (longitudinal analysis study) ตั้งแต่ปี 2548 ถึง 2556 เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างกฎระเบียบทางธุรกิจกับความยากจนตามดัชนีความยากง่ายในการประกอบธุรกิจพบว่า ประเทศที่มีกฎระเบียบที่เป็นมิตรมีระดับความยากจนต่ำกว่าประเทศที่มีอุปสรรคด้านกฎระเบียบ ในทางกลับกัน Morris และ Aziz (2011) ได้สำรวจความสัมพันธ์ระหว่างธุรกิจและการลงทุนจากต่างประเทศในอนุภูมิภาคซาฮารา แอฟริกาและเอเชียระบุถึงความจำเป็นในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางธุรกิจเพื่อดึงดูดนักลงทุนต่างชาติมากขึ้น ดังนั้นความท้าทายไม่เพียงแต่การคำนึงถึงการรักษาผลประโยชน์ที่กฎระเบียบสร้างขึ้นสำหรับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจของประเทศและสำหรับประชาชนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการลดผลกระทบเชิงลบของมาตรการเหล่านี้ด้วย เพื่อส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาของภาคเอกชน หน่วยงานกำกับดูแลในหลายประเทศได้ดำเนินการปฏิรูปเพื่อลดความซับซ้อนของกระบวนการ ลดระยะเวลาหรือลดต้นทุนในการจดทะเบียนธุรกิจใหม่ (Klapper & Love, 2010)

หลักนิติธรรม (Rule of Law)

ประเทศที่มีดัชนีนิติธรรมสูงมีลักษณะที่สังคมมีความเชื่อมั่นเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายโดยรัฐบาล มีการระบุเงื่อนไข เช่น มีผลบังคับใช้และคาดการณ์ได้ของระบบตุลาการและการบังคับใช้กฎหมาย (Cristina, 2014) หลักนิติธรรมมีความสำคัญมาสำหรับการประกอบธุรกิจในบางประเทศ เนื่องจากมีผลต่อการเผชิญกับความไม่แน่นอนหรือความเสี่ยงใด ๆ เกี่ยวกับธุรกิจ การละเมิดลิขสิทธิ์ผลิตภัณฑ์เป็นตัวอย่างของภัยคุกคามที่องค์กรธุรกิจต้องเผชิญ หลายหน่วยงานต้องการความมั่นใจว่านวัตกรรมผลิตภัณฑ์ของตนได้รับการคุ้มครองตามหลักนิติธรรม กล่าวได้ว่าการเติบโตของนวัตกรรมสามารถเพิ่มขึ้นได้หากมีการบังคับใช้หลักนิติธรรมที่ควบคุมการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา (Alemu, 2015)

หลักนิติธรรมของประเทศจะเป็นปัจจัยพื้นฐานที่นักลงทุนต่างชาติพิจารณาเกี่ยวกับการลงทุนเพื่อวางแผนการลงทุนระยะยาว (Hoff & Stiglitz, 2005) ประเทศที่มีกฎหมายที่เอื้ออำนวยต่อภาคเอกชนมากขึ้นมักจะได้รับลำดับความสำคัญมากขึ้นจากการร่วมทุนเพื่อนำเงินไปลงทุน หลักธรรมาภิบาลจำเป็นต้องจัดให้มีการรอบของกฎเกณฑ์ที่ดีที่มีการกำหนดและชี้แจงสิทธิในทรัพย์สินอย่างชัดเจน กฎระเบียบที่มีขึ้นเพื่อเพิ่มความสามารถในการคาดการณ์ปฏิสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างคู่ค้าตามสัญญาต่างๆ (Cristina, 2014) ความเชื่อมั่นของนักลงทุนเกี่ยวกับหลักนิติธรรมของแต่ละประเทศนับเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุน (OECD, 2011)

ประสิทธิภาพภาครัฐและความง่ายในการทำธุรกิจ (Effectiveness Government)

ประสิทธิภาพภาครัฐ หมายถึงความสามารถของภาครัฐในการให้บริการสาธารณะที่ดีโดยมีแหล่งข้อมูลทางเศรษฐกิจที่เพียงพอ คุณภาพของบริการสาธารณะเป็นตัวชี้วัดหลักในการวัดประสิทธิภาพของภาครัฐ (World Bank Institute, 2009) ในการบรรลุภาครัฐที่มีประสิทธิภาพนั้นจะพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ เช่นขีดสมรรถนะของข้าราชการ ระดับของระบบราชการ บริการสาธารณะที่เป็นอิสระจากอิทธิพลทางการเมืองและความน่าเชื่อถือของรัฐบาล (Cristina, 2014) การบริหารภาครัฐที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้สามารถดึงดูดนักลงทุนจากต่างชาติได้เนื่องจากการดำเนินการดังกล่าวส่งผลต่อการให้บริการที่ง่ายขึ้น ลดขั้นตอนและระยะเวลาที่จำเป็นในการดำเนินกิจกรรมทั้งหมดเกี่ยวกับการลงทุน ประสิทธิภาพภาครัฐจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับภาคเอกชนเนื่องจากสามารถนำไปสู่การลดต้นทุนการทำธุรกรรม

อย่างไรก็ตาม ประเด็นทางสังคมเกิดขึ้นเมื่อการทำงานเชิงบรรทัดฐานของภาครัฐและสถาบันทางเศรษฐกิจมีการดำเนินงานที่ไม่เหมาะสม ภาครัฐที่มีประสิทธิภาพในการจะต้องมีการให้บริการสาธารณะที่มีคุณภาพสูง ระบบราชการมีความง่ายและน่าเชื่อถือ (Alemu, 2015) ความสามารถในการดำเนินนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม รวมถึงภาคเอกชนเป็นผลมาจากการดำเนินงานของภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ และปัจจัยสำคัญของการไหลเข้าของเงินลงทุนจากต่างประเทศ (OECD, 2011) Sedik ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับประเทศ MENA พบว่า การไหลเวียนของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ได้รับอิทธิพลเชิงบวกและมีนัยสำคัญจากประสิทธิผลของรัฐบาล

ภาระรับผิดชอบ (Accountability)

Cristina (2014) ให้คำนิยามภาระรับผิดชอบของภาครัฐหมายถึง ความสามารถของภาครัฐในการตอบสนองต่อสังคมในแง่ของกระบวนการทางการเมือง สิทธิเสรีภาพและสิทธิทางการเมือง ครอบคลุมถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนเลือกรัฐบาล (Alemu, 2015) ภาระรับผิดชอบสะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของในการบริหารภาครัฐผ่านการเลือกตั้งทั่วไป ดังนั้นรัฐบาลในฐานะตัวแทนของประชาชนจึงต้องรับผิดชอบต่อประชาชนสำหรับทุกนโยบายที่ดำเนินการ ประเทศที่มีดัชนีการมีส่วนร่วมและภาระรับผิดชอบสูงบ่งชี้ว่าประเทศเหล่านั้นเป็นประเทศที่ให้น้ำหนักเรื่องประชาธิปไตย ภาระรับผิดชอบของภาครัฐก่อให้เกิดบรรยากาศการลงทุนที่เป็นมิตร (Siddharthan, 2009) ผลการวิจัยโดย Globerman และ Shapiro (2002) ระบุว่าภาระรับผิดชอบส่งผลกระทบเชิงบวกต่อการไหลเวียนของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่กำหนดขนาดของการไหลเวียนของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศคือ การทำให้ขั้นตอนการลงทุนง่ายขึ้น เนื่องจากมีความสัมพันธ์เชิงตรรกะระหว่างธรรมาภิบาล การไหลเวียนของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ และขั้นตอนการลงทุน

เสถียรภาพทางการเมือง (Political Stability)

เสถียรภาพทางการเมืองช่วยเสริมสร้างความมั่นใจในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Alemu, 2015) เสถียรภาพทางการเมือง หมายถึงความสามารถของภาครัฐในการรักษาสถานการณ์ทางการเมืองภายในประเทศที่เอื้อและป้องกันภาครัฐจากการอยู่ภายใต้อำนาจจากภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้นหรือจากการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ (Cristina, 2014) อิทธิพลทางการเมือง สถานการณ์ทางการเมืองภายในประเทศจะกำหนดทิศทางและลำดับความสำคัญของประเทศในแง่ของการบริหารจัดการของภาครัฐ

Stasavage (2002) พบว่าการดำรงอยู่ของเสถียรภาพทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการไหลเข้าของเงินลงทุนจากต่างประเทศ เสถียรภาพทางการเมืองเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ทำให้เกิดความยั่งยืนและดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ผู้ลงทุนจะพิจารณาถึงความยั่งยืนของธุรกิจในระยะยาว ดังนั้นเสถียรภาพทางการเมืองของประเทศจึงเป็นปัจจัยพื้นฐานที่นักลงทุนต่างชาติพิจารณา (Fazio & Talamo, 2008) ผลการศึกษาของ Amal และคณะ ระบุว่าเสถียรภาพของสภาพการเมืองของประเทศมีความสัมพันธ์เชิงบวกและมีนัยสำคัญการไหลเวียนของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

นอกจากกฎระเบียบทางธุรกิจแล้ว คุณภาพของสถาบันการเมืองและกฎหมายก็มีผลต่อการจัดตั้งธุรกิจเช่นกัน กล่าวคือกรอบทางกฎหมายจะถูกนำมากำหนดและบังคับใช้ในการดำเนินธุรกิจ หากประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมายไม่เพียงพอจะสร้างความไม่มั่นใจให้กับผู้ประกอบการ ในขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการรายอื่นดำเนินธุรกิจอย่างไม่เป็นธรรม หลักนิติธรรมถูกมองว่าเป็นปัจจัยกลั่นกรองการตอบสนองของการเข้าสู่ธุรกิจใหม่ต่อ

การเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบทางธุรกิจ ลักษณะของบปญญัตติตามรัฐธรรมนูญ เช่น สิทธิในการจัดตั้งธุรกิจ สิทธิในการหยุดงาน และการศึกษาภาคบังคับ พบว่ามีผลอย่างมากต่อการจัดตั้งบริษัท (Carbonara et al., 2016) ในขณะเดียวกัน Autio และ Fu (2014) พบว่า คุณภาพของสถาบันทางการเมือง เช่น พหุนิยมทางการเมืองหรือหน้าที่ของภาครัฐ นับเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออัตราการเป็นผู้ประกอบการที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการโดยบทบาทของภาครัฐไม่ได้แยกออกจากกัน ควรมีความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนเพื่อส่งเสริมการประกอบธุรกิจ (Goel & Rishi, 2012) กรอบแนวคิดดังกล่าวถูกนำไปใช้ในบริบทของการส่งเสริมอัตราผู้ประกอบการเพื่อลดความยากจนในอินเดีย ประเด็นดังกล่าวชี้ให้เห็นว่านอกจากกฎระเบียบแล้ว คุณภาพของหน่วยงานกำกับดูแลและสภาพแวดล้อมทางกฎหมายยังมีบทบาทสำคัญในการจัดตั้งธุรกิจ

การควบคุมการทุจริต (Control of Corruption)

พฤติกรรมทุจริตในภาครัฐไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อการใช้งบประมาณแผ่นดินเท่านั้น แต่ยังทำให้ภาคเอกชนต้องเผชิญกับเศรษฐกิจที่มีต้นทุนสูงอีกด้วย (Alemu, 2015) ข้าราชการที่ทุจริตมักใช้อำนาจเรียกเก็บเงินจากภาคเอกชนด้วยค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่ไม่มีการควบคุม โดยการลดพฤติกรรมคอร์รัปชันในส่วนราชการจะช่วยเพิ่มการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Alemu, 2012) การทุจริตในภาครัฐส่งผลต่อการลดขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (OECD, 2011) ผลกระทบของการคอร์รัปชันในระบบราชการคือการเรียกเก็บภาษีมากเกินไปกับภาคเอกชน ซึ่งนำไปสู่ความล้มเหลวของนักลงทุนต่างชาติ กฎระเบียบของระบบราชการมักพบว่าเป็นแรงจูงใจในหมู่ข้าราชการที่ทุจริตในการเรียกเก็บเงินจากภาคเอกชน การคอร์รัปชันที่แพร่หลายทำให้ภาคเอกชนประสบปัญหาเศรษฐกิจที่ไม่มีประสิทธิภาพและความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับผลตอบแทนในอนาคต ภาระทางการคลังที่สูงขึ้นและการคอร์รัปชันในระดับสูงมีความสัมพันธ์อย่างมากกับเศรษฐกิจที่ไม่เป็นทางการที่มี (Friedman et al., 2000) การต่อสู้กับการทุจริต การลดระบบราชการที่ซับซ้อนและการบริหารงานภาครัฐที่มีประสิทธิภาพเป็นปัจจัยพื้นฐานที่กำหนดการไหลเข้าของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Méon & Sekkat, 2005) ผลกระทบของการคอร์รัปชันมีนัยสำคัญต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจและการลงทุน (Mauro, 1995) และคอร์รัปชันมีอิทธิพลในเชิงลบต่อการดึงดูดการลงทุนระหว่างประเทศ (Wei & Shleifer, 2000)

ตัวชี้วัดธรรมาภิบาลของความพร้อมในการเป็นรัฐบาลดิจิทัล

ช่วงที่ผ่านมารัฐบาลมีกฎหมายและนโยบายเพื่อสนับสนุนด้านการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดิน โดยการประเมินการพัฒนาธรรมาภิบาลดิจิทัลของโลก ได้มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลที่สามารถช่วยให้เข้าถึงรูปแบบใหม่ของการศึกษา และด้านการบริการที่เปิดกว้างให้เชื่อมโยงกันมากขึ้น รวมถึงการสร้างโอกาสใหม่ ๆ ที่เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ก่อให้เกิดการจ้างงาน องค์กรที่พึงพาอาศัยซึ่งกันและกันผ่านกลไกของการกำหนดดัชนีความพร้อมด้านการเป็นรัฐบาลดิจิทัลจะพิจารณาจากมุมมองแบบองค์รวมของความพร้อมด้านดิจิทัลสู่การปรับปรุงความพร้อมด้านการเป็นรัฐบาลดิจิทัลแบบองค์รวม โดยพิจารณาจาก 7 องค์ประกอบ ได้แก่ ความต้องการพื้นฐาน ทนทรัพยากรมนุษย์ ความยาก-ง่ายในการประกอบธุรกิจ การลงทุนทางธุรกิจและภาครัฐ สภาพแวดล้อมการเริ่มต้น โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี และการปรับตัวทันต่อเทคโนโลยี เป็นต้น เพื่อพัฒนาสู่ความพร้อมด้านดิจิทัลของประเทศที่สอดคล้องกับความยาก-ง่ายในการประกอบธุรกิจ สำหรับประเทศไทย สำนักงานพัฒนาธรรมาภิบาลดิจิทัลได้กำหนดกรอบการติดตามพัฒนาธรรมาภิบาลดิจิทัล เป็นกรอบการประเมินความพร้อมการพัฒนาธรรมาภิบาลดิจิทัลในภาพรวมทั้งหมด 6 ด้าน คือ ด้านนโยบายและแนวปฏิบัติในการพัฒนาธรรมาภิบาลดิจิทัลที่มีความชัดเจน ด้านโครงสร้างพื้นฐานที่มีความมั่นคงปลอดภัยและประสิทธิภาพพร้อมต่อการใช้งาน ด้านระบบบริหารจัดการภายใน ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถร่วมกันได้ ด้านศักยภาพของเจ้าหน้าที่ของธรรมาภิบาลดิจิทัลที่พร้อมต่อการทำงานในสภาพแวดล้อม ด้านการบริการภาครัฐที่สะดวกและเข้าถึงง่าย และ

ด้านเทคโนโลยีอัจฉริยะและการติดตามถึงความพร้อมด้านการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล เพื่อสำรวจความพร้อมของการพัฒนา
สู่รัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย สะท้อนให้เห็นว่า ภาครัฐควรกำหนดนโยบายที่ฉับไวต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี
เพื่อสนับสนุนและรองรับการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ และควรสร้างความรับรู้ให้ประชาชน (Sangsuriyong, B.E.
2562)

ธรรมาภิบาลภาครัฐในการอำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจ

โดยทั่วไปธรรมาภิบาลภาครัฐมักเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของประชาชนและการนำไปปฏิบัติ (OECD, 2011)
ประเทศที่ปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลมักจะยึดหลักการต่างๆ เช่น ความยืดหยุ่น (flexibility) การชี้แนะแนวทาง
(guidance) การติดต่อสื่อสาร (communication) และสร้างแรงจูงใจมากกว่าแนวทาง “ควบคุมและสั่งการ” (control
and command) แบบดั้งเดิมที่มีความเข้มงวด (OECD, 2011) ธรรมาภิบาลภาครัฐเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับนักลงทุน
เนื่องจากเป็นข้อกำหนดพื้นฐานเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง และเสถียรภาพของรัฐบาลมีความจำเป็นสำหรับการ
วางแผนในการลงทุนทั้งระยะกลางและระยะยาว งานวิจัยที่ผ่านมายืนยันว่าธรรมาภิบาลภาครัฐมีความสัมพันธ์กับ
ความยาก-ง่ายในการประกอบธุรกิจ (Cristina, 2014; Ngobo & Fouda 2012; Çule & Fulton, 2013) และการกำกับ
ดูแลภาครัฐที่ไม่มีประสิทธิภาพจะส่งผลกระทบเชิงลบและเป็นปัญหาสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ (Ngobo & Fouda,
2012) นอกจากนี้ ธรรมาภิบาลนำไปสู่การเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่โปร่งใสในดำเนินงานภาครัฐ ส่งเสริมนโยบาย
ตลาดเสรี ความยุติธรรมและหลักนิติธรรม (Ngobo & Fouda, 2012) Cristina (2014) ให้คำนิยามธรรมาภิบาลภาครัฐ
หมายถึงกรอบการกำกับดูแลที่เป็นธรรม การมีภาระรับผิดชอบและการกำหนดนโยบายที่โปร่งใส ปัจจัยเหล่านี้ทั้งหมด
มีอิทธิพลโดยตรงต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

ภาครัฐและภาคเอกชนมีปฏิสัมพันธ์กันในแง่ของแรงจูงใจในการบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ โดย
ภาคเอกชนคาดหวังว่าภาครัฐจะให้การสนับสนุนในการอำนวยความสะดวก การกำกับดูแลที่เป็นมิตรกับภาคธุรกิจและ
ระบบราชการที่ปราศจากพฤติกรรมทุจริต (Cristina, 2014) เหตุผลสำคัญที่ธรรมาภิบาลภาครัฐมีอิทธิพลต่อสภาพแวดล้อม
ทางธุรกิจตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่าความควบคุมคอร์รัปชันเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจโดย
การลดต้นทุนทางเศรษฐกิจ (Çule & Fulton, 2013) ผลการศึกษาของ Price และคณะ (2011) ยืนยันว่าธรรมาภิบาล
ภาครัฐมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจัดสรรทรัพยากรทางเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการกระตุ้นการเติบโต
ทางเศรษฐกิจและการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และงานวิจัยบางส่วนพบว่า ส่วนราชการมีบทบาทสำคัญสำคัญ
ต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแถบเอเชียตะวันออก (Knack & Keefer, 1995)

นอกจากนี้ งานวิจัยของ Basrija และ Handoyo (2019) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของแนวปฏิบัติตามหลัก
ธรรมาภิบาลของภาครัฐที่มีต่อการปฏิบัติราชการในแง่การอำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจ โดยแรงจูงใจของ
การศึกษาเกิดจากการที่แต่ละประเทศมีความยาก-ง่ายในการดำเนินธุรกิจที่แตกต่างกัน แม้ว่าจะตั้งอยู่ในภูมิภาคเดียวกัน
ก็ตาม อีกทั้งการแข่งขันที่เข้มข้นระหว่างประเทศต่าง ๆ เพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศเป็นข้อพิสูจน์
ว่าการวิจัยมีความเกี่ยวข้องที่จะดำเนินการความยาก-ง่ายในการทำธุรกิจเป็นปัจจัยพื้นฐานที่กำหนดต้นทุนต่างชาติ
เกี่ยวกับการตัดสินใจลงทุน

ธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของหน่วยงานภาครัฐ

เมื่อพิจารณาธรรมาภิบาลของธนาคารโลก จะเห็นได้ถึงความสอดคล้องกับธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานภาครัฐ (ITA) และความพร้อมรัฐบาลดิจิทัล (พิจารณาตารางที่ 1)

ตารางที่ 1. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดของหลักธรรมาภิบาล : การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน (ITA) ความพร้อมในการเป็นรัฐบาลดิจิทัล (Digital Government Readiness) และตัวชี้วัดธรรมาภิบาลของธนาคารโลก

หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี	ตัวชี้วัดธรรมาภิบาลของธนาคารโลก	การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานภาครัฐ (ITA)	ความพร้อมรัฐบาลดิจิทัล
การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management)			
หลักประสิทธิภาพ (Efficiency)	1. คุณภาพตามกฎข้อบังคับ 2. หลักนิติธรรม 3. ประสิทธิภาพภาครัฐและความง่ายในการทำธุรกิจ 4. ภาระรับผิดชอบ 5. เสถียรภาพทางการเมือง 6. การควบคุมการทุจริต	1. การปฏิบัติหน้าที่ 2. การใช้งบประมาณ 3. การใช้อำนาจ 4. การใช้ทรัพย์สินของราชการ 5. การแก้ไขปัญหาการทุจริต 6. คุณภาพการดำเนินงาน 7. ประสิทธิภาพการสื่อสาร 8. การปรับปรุงระบบการทำงาน 9. การเปิดเผยข้อมูล 10. การป้องกันการทุจริต	1. นโยบายและแนวปฏิบัติในการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล 2. ศักยภาพของเจ้าหน้าที่ภาครัฐด้านดิจิทัล 3. การบริการภาครัฐที่สะดวกและเข้าถึงง่าย 4. ระบบบริหารจัดการภายในในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ 5. โครงสร้างพื้นฐานที่มีความมั่นคงปลอดภัยและประสิทธิภาพ 6. เทคโนโลยีอัจฉริยะและการนำมาใช้
หลักประสิทธิผล (Effectiveness)	3. ประสิทธิภาพภาครัฐและความง่ายในการทำธุรกิจ 1. ภาระรับผิดชอบ 6. การควบคุมการทุจริต	5. การแก้ไขปัญหาการทุจริต 6. คุณภาพการดำเนินงาน 8. การปรับปรุงระบบการทำงาน	4. ระบบบริหารจัดการภายในในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ 5. โครงสร้างพื้นฐานที่มีความมั่นคงปลอดภัยและประสิทธิภาพ 6. เทคโนโลยีอัจฉริยะและการนำมาใช้

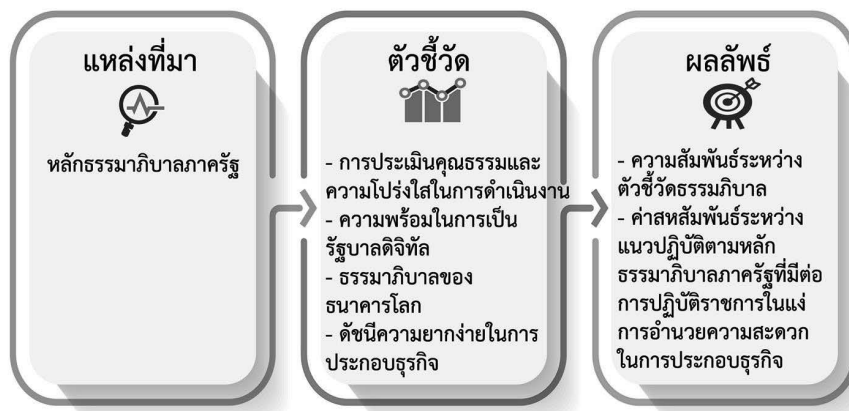
ตารางที่ 1. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดของหลักธรรมาภิบาล : การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน (ITA) ความพร้อมในการเป็นรัฐบาลดิจิทัล (Digital Government Readiness) และตัวชี้วัดธรรมาภิบาลของธนาคารโลก (ต่อ)

หลักธรรมาภิบาล ของการบริหาร กิจการบ้านเมืองที่ดี	ตัวชี้วัดธรรมาภิบาลของ ธนาคารโลก	การประเมินคุณธรรมและ ความโปร่งใสใน การดำเนินงานภาครัฐ (ITA)	ความพร้อมรัฐบาลดิจิทัล
หลักการตอบสนอง (Responsiveness)	1. คุณภาพตามกฎข้อบังคับ 3. ประสิทธิภาพภาครัฐและ ความง่ายในการทำธุรกิจ 4. ภาระรับผิดชอบ	6. คุณภาพการดำเนินงาน 7. ประสิทธิภาพการสื่อสาร	5. โครงสร้างพื้นฐานที่มี ความมั่นคงปลอดภัยและ ประสิทธิภาพ 6. เทคโนโลยีอัจฉริยะและ การนำมาใช้
ค่านิยมประชาธิปไตย (Democratic Value)			
หลักภาระ รับผิดชอบ (Accountability)	4. ภาระรับผิดชอบ	2. การใช้งบประมาณ 4. การใช้ทรัพย์สินของราชการ 7. ประสิทธิภาพการสื่อสาร	1. นโยบายและแนวปฏิบัติในการ พัฒนารัฐบาลดิจิทัล 3. การบริการภาครัฐที่สะดวก และเข้าถึงง่าย 5. โครงสร้างพื้นฐานที่มีความ มั่นคงปลอดภัยและ ประสิทธิภาพ
หลักความโปร่งใส (Transparency)	1. คุณภาพตามกฎข้อบังคับ 2. หลักนิติธรรม 3. ประสิทธิภาพภาครัฐและ ความง่ายในการทำธุรกิจ 4. ภาระรับผิดชอบ 5. การควบคุมการทุจริต	1. การปฏิบัติหน้าที่ 2. การใช้งบประมาณ 6. คุณภาพการดำเนินงาน 7. ประสิทธิภาพการสื่อสาร 9. การเปิดเผยข้อมูล 10. การป้องกันการทุจริต	3. การบริการภาครัฐที่สะดวก และเข้าถึงง่าย 6. เทคโนโลยีอัจฉริยะและ การนำมาใช้
หลักนิติธรรม (Rule of Law)	1. คุณภาพตามกฎข้อบังคับ 2. หลักนิติธรรม	6. คุณภาพการดำเนินงาน	1. นโยบายและแนวปฏิบัติใน การพัฒนารัฐบาลดิจิทัล
หลักความเสมอภาค (Equity)	1. ประสิทธิภาพภาครัฐและ ความง่ายในการทำธุรกิจ	1. การปฏิบัติหน้าที่ 6. คุณภาพการดำเนินงาน	1. นโยบายและแนวปฏิบัติใน การพัฒนารัฐบาลดิจิทัล 3. การบริการภาครัฐที่สะดวก และเข้าถึงง่าย

ตารางที่ 1. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดของหลักธรรมาภิบาล : การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน (ITA) ความพร้อมในการเป็นรัฐบาลดิจิทัล (Digital Government Readiness) และตัวชี้วัดธรรมาภิบาลของธนาคารโลก (ต่อ)

หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี	ตัวชี้วัดธรรมาภิบาลของธนาคารโลก	การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานภาครัฐ (ITA)	ความพร้อมรัฐบาลดิจิทัล
การตอบสนอง (Responsiveness)			
หลักการตอบสนอง/การมีส่วนร่วม/หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Responsiveness/Participation/Consensus Oriented)	5. เสถียรภาพทางการเมือง	2. การใช้งบประมาณ 8. การปรับปรุงระบบการทำงาน	3. การบริการภาครัฐที่สะดวกและเข้าถึงง่าย 6. เทคโนโลยีอัจฉริยะและการนำมาใช้
หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization)	3. ประสิทธิภาพภาครัฐและความง่ายในการทำธุรกิจ 5. เสถียรภาพทางการเมือง	3. การใช้อำนาจ	4. ระบบบริหารจัดการภายในในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์
ความรับผิดชอบทางการบริหาร (Administrative Responsibility)			
คุณธรรม/จริยธรรม (Morality/Ethics)	3. ประสิทธิภาพภาครัฐและความง่ายในการทำธุรกิจ 6. การควบคุมการทุจริต	1. การปฏิบัติหน้าที่ 3. การใช้อำนาจ 6. คุณภาพการดำเนินงาน	1. นโยบายและแนวปฏิบัติในการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล 2. ศักยภาพของเจ้าหน้าที่ภาครัฐด้านดิจิทัล

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น คณะผู้วิจัยเสนอกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดหลักธรรมาภิบาลภาครัฐ ตัวชี้วัดของหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน ความพร้อมในการเป็นรัฐบาลดิจิทัล และตัวชี้วัดธรรมาภิบาลของธนาคารโลก (พิจารณาภาพที่ 1)

ภาพที่ 1. กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการศึกษา

งานวิจัยฉบับนี้ออกแบบการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ (Data Analytics) จากการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของตัวชี้วัดการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน (ITA) ตัวชี้วัดความพร้อมในการเป็นรัฐบาลดิจิทัล (Digital Government Readiness) และตัวชี้วัดธรรมาภิบาลของธนาครโลก (World Governance Index, WGI) แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนแรก การวิเคราะห์ข้อมูลแบบพื้นฐานผ่านการวิเคราะห์ผลลัพธ์จากปัจจัยที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของทั้ง 3 ตัวชี้วัด โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตัวชี้วัดระหว่างปี 2562-2563 จำนวน 50 หน่วยงาน

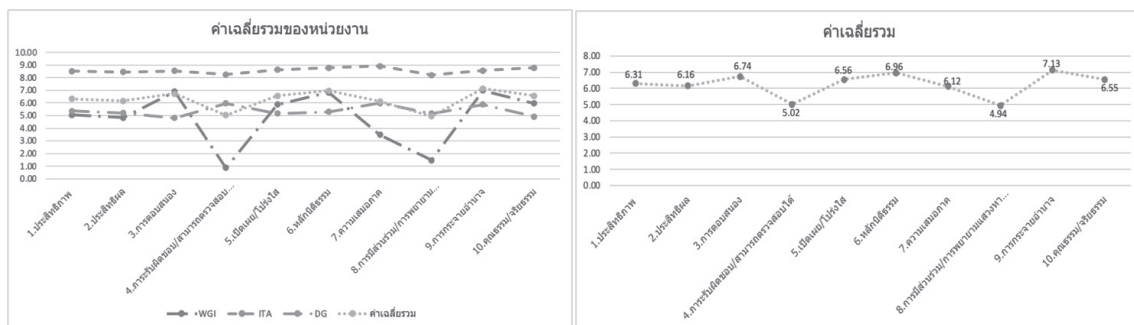
ขั้นตอนที่สอง การวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบเชิงวิจณัยด้วยการกำหนดดัชนีในการเทียบเคียงผลการดำเนินการของตัวชี้วัดกับค่าเฉลี่ยรวมของแต่ละด้าน เพื่อหาความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงของการส่งเสริมธรรมาภิบาลภาครัฐในแต่ละด้านให้เหมาะสมกับกลุ่มหน่วยงาน และ

ขั้นตอนที่สาม การวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบเชิงวิจณัยด้วยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวปฏิบัติด้านธรรมาภิบาลกับความสะดวกในการประกอบธุรกิจ โดยนำข้อมูลการจัดอันดับความยากง่ายในการประกอบธุรกิจในปี พ.ศ. 2562 และข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่สอง คัดเลือกเฉพาะหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักในการส่งเสริมความยากง่ายในการประกอบธุรกิจ จำนวน 26 หน่วยงาน วิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (R Programming) และใช้เทคนิคสหสัมพันธ์แบบไขว้ (Cross-Correlation-method techniques) (Khalil & Ibrahim, 2015)

ขั้นตอนที่สี่ วิเคราะห์แบบให้คำแนะนำเพื่อวิเคราะห์จุดเด่นของสถานะการดำเนินการธรรมาภิบาลในแต่ละด้านของหน่วยงาน โดยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยการกำหนดเงื่อนไขตามค่าความสัมพันธ์ของดัชนีทั้ง 3 ด้าน ที่เชื่อมโยงระหว่างแนวปฏิบัติด้านธรรมาภิบาลกับความสะดวกในการประกอบธุรกิจ และค้นพบโอกาสในการพัฒนาธรรมาภิบาลภาครัฐของหน่วยงาน เพื่อให้คำแนะนำในการเลือกด้านการส่งเสริมธรรมาภิบาลของหน่วยงานภาครัฐให้เหมาะสมกับหน่วยงานแต่ละกลุ่ม และจัดทำข้อเสนอแนะในการส่งเสริมธรรมาภิบาลของหน่วยงานและการดำเนินการที่อำนวยความสะดวกให้กับประชาชน โดยยึดหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

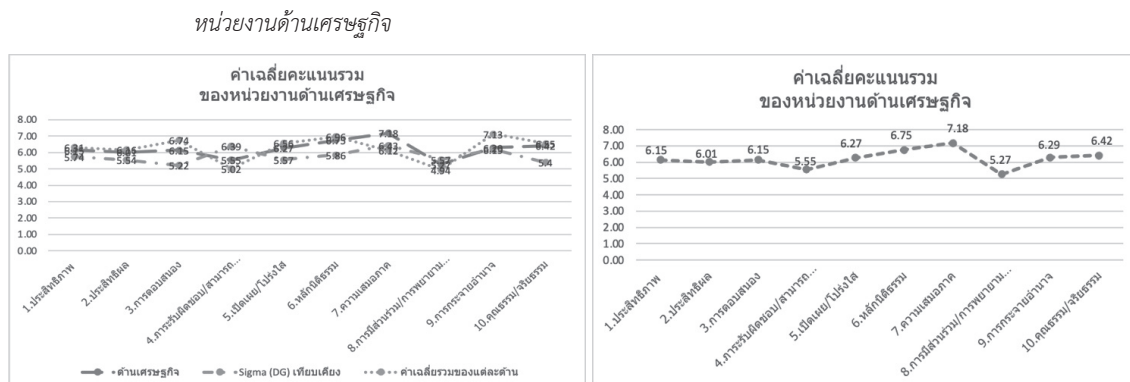
ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดของหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน ความพร้อมในการเป็นรัฐบาลดิจิทัล และตัวชี้วัดธรรมาภิบาลของธนาคารโลก จากการวิเคราะห์ระดับธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของหน่วยงานภาครัฐระดับกรม และระดับจังหวัด รวม 46 ส่วนราชการ 4 จังหวัด รวมทั้งสิ้น 50 หน่วยงาน พบว่า หน่วยงานมีความโดดเด่นในด้านหลักการกระจายอำนาจ (คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 7.13 คะแนน) ด้านหลักนิติธรรม (คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 6.96 คะแนน) และด้านการตอบสนอง (คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 6.74 คะแนน)

ภาพที่ 2. ค่าเฉลี่ยรวมของหน่วยงานจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดของหลักธรรมาภิบาล

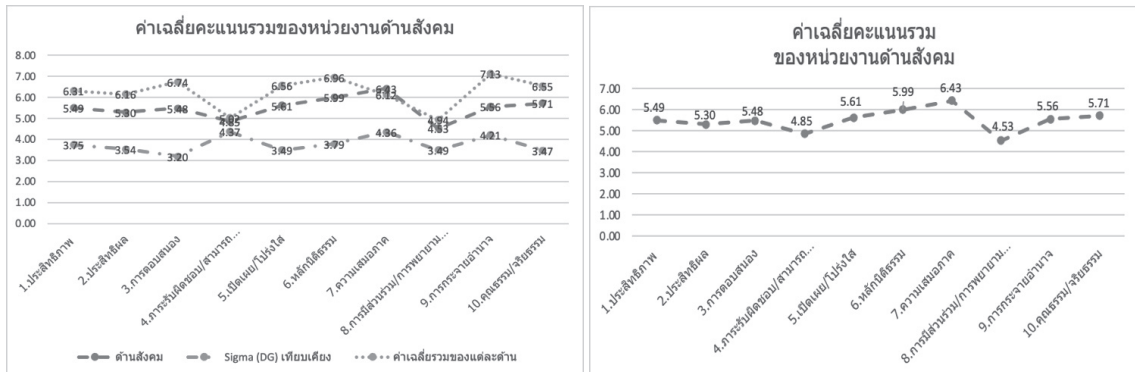
การจำแนกตามกลุ่มหน่วยงานด้านเศรษฐกิจ (27 หน่วยงาน) ด้านสังคม (8 หน่วยงาน) ด้านความมั่นคง (9 หน่วยงาน) และด้านการบริหาร (6 หน่วยงาน) มีค่าเฉลี่ยรวมของหลักธรรมาภิบาลกับค่าเฉลี่ยผลคะแนนขององค์ประกอบ การพิจารณาทั้ง 3 องค์ประกอบ โดยโอกาสในการพัฒนาธรรมาภิบาลภาครัฐของหน่วยงาน กำหนดให้เทียบเคียงค่าเฉลี่ยรวมของหน่วยงานในแต่ละด้านจาก 2 ดัชนีคือ 1) ดัชนีรวมผลต่างของค่าเฉลี่ยแต่ละด้านและค่าเฉลี่ยรวม และ 2) ดัชนีรวมผลต่างของดัชนีความพร้อมรัฐบาลดิจิทัลและค่าเฉลี่ยรวม รายละเอียด ดังนี้

ภาพที่ 3. ค่าเฉลี่ยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดของหลักธรรมาภิบาล จำแนกตามกลุ่มหน่วยงานด้านเศรษฐกิจ

จากผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยรวมของหลักธรรมาภิบาลในแต่ละด้านของหน่วยงานด้านเศรษฐกิจ พบว่า หน่วยงานมีจุดเด่นในด้านความเสมอภาคในการปฏิบัติงานครอบคลุมทุกกลุ่มผู้รับบริการ หรือพื้นที่ทั้งภายในและภายนอกองค์กร (คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 7.18 คะแนน) ด้านหลักนิติธรรม (คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 6.75 คะแนน) และด้านคุณธรรม/จริยธรรม (คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 6.42 คะแนน และมีโอกาสในการพัฒนา ได้แก่ ด้านการกระจายอำนาจ (คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 5.45 คะแนน) ด้านการตอบสนอง (คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 5.56 คะแนน) และด้านเปิดเผย/โปร่งใส (คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 5.98 คะแนน)

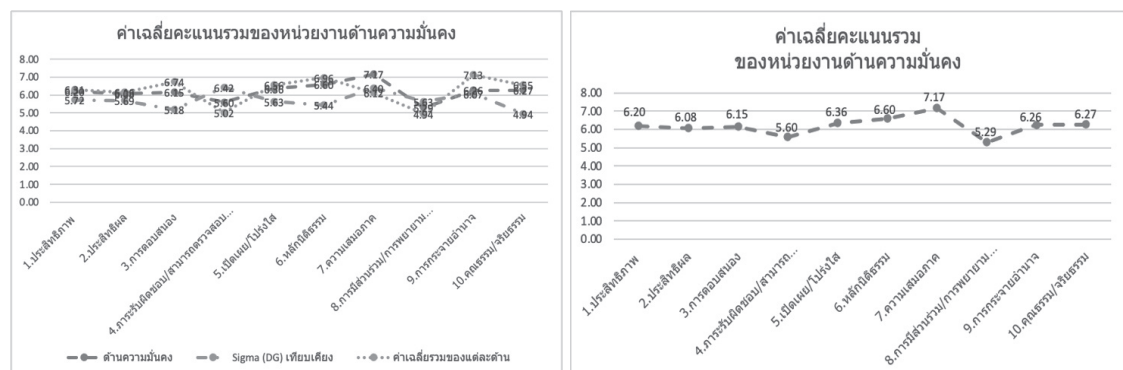
หน่วยงานด้านสังคม

ภาพที่ 4. ค่าเฉลี่ยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดของหลักธรรมาภิบาล จำแนกตามกลุ่มหน่วยงานด้านสังคม

จากผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยรวมของหลักธรรมาภิบาลในแต่ละด้านของหน่วยงานด้านสังคมพบว่า หน่วยงานมีจุดเด่นในด้านความเสมอภาคในการปฏิบัติงานครอบคลุมทุกกลุ่มผู้รับบริการ หรือพื้นที่ทั้งภายในและภายนอกองค์กร (คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 6.43 คะแนน) ด้านหลักนิติธรรม (คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 5.99 คะแนน) และด้านคุณธรรม/จริยธรรม (คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 5.71 คะแนน) และมีโอกาสในการพัฒนา ได้แก่ ด้านการกระจายอำนาจ (คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.99 คะแนน) ด้านการตอบสนอง (คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 4.22 คะแนน) และด้านเปิดเผย/โปร่งใส (คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 4.66 คะแนน)

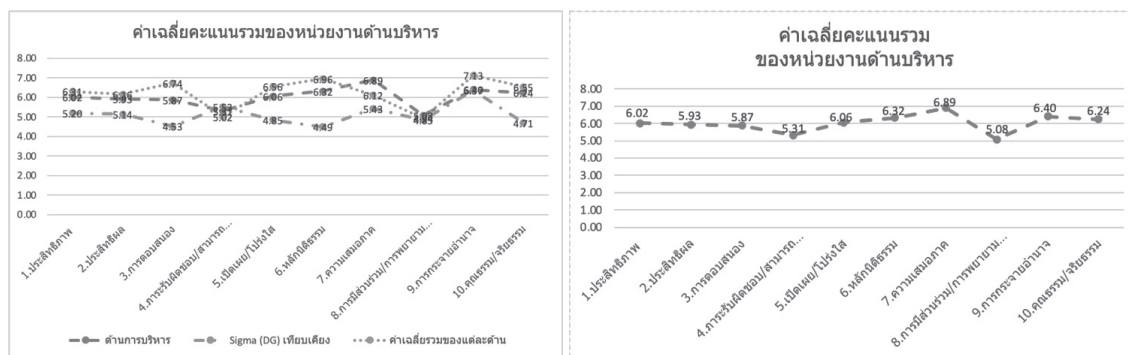
หน่วยงานด้านความมั่นคง

ภาพที่ 5. ค่าเฉลี่ยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดของหลักธรรมาภิบาล จำแนกตามกลุ่มหน่วยงานด้านความมั่นคง

จากผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยรวมของหลักธรรมาภิบาลในแต่ละด้านของหน่วยงานด้านความมั่นคง พบว่า หน่วยงานมีจุดเด่นในด้านความเสมอภาคในการปฏิบัติงานครอบคลุมทุกกลุ่มผู้รับบริการ หรือพื้นที่ทั้งภายในและภายนอกองค์กร (คิดเป็นคะแนนค่าเฉลี่ย 7.17 คะแนน) ด้านหลักนิติธรรม (คิดเป็นคะแนน 6.60 คะแนน) และด้านการเปิดเผย/โปร่งใส (คิดเป็นคะแนนค่าเฉลี่ย 6.36 คะแนน) และมีโอกาสในการพัฒนา ได้แก่ ด้านการกระจายอำนาจ (คิดเป็นคะแนนค่าเฉลี่ย 5.39 คะแนน) ด้านการตอบสนอง (คิดเป็นคะแนนค่าเฉลี่ย 5.56 คะแนน) และด้านคุณธรรม/จริยธรรม (คิดเป็นคะแนนค่าเฉลี่ย 5.99 คะแนน)

หน่วยงานด้านบริหาร

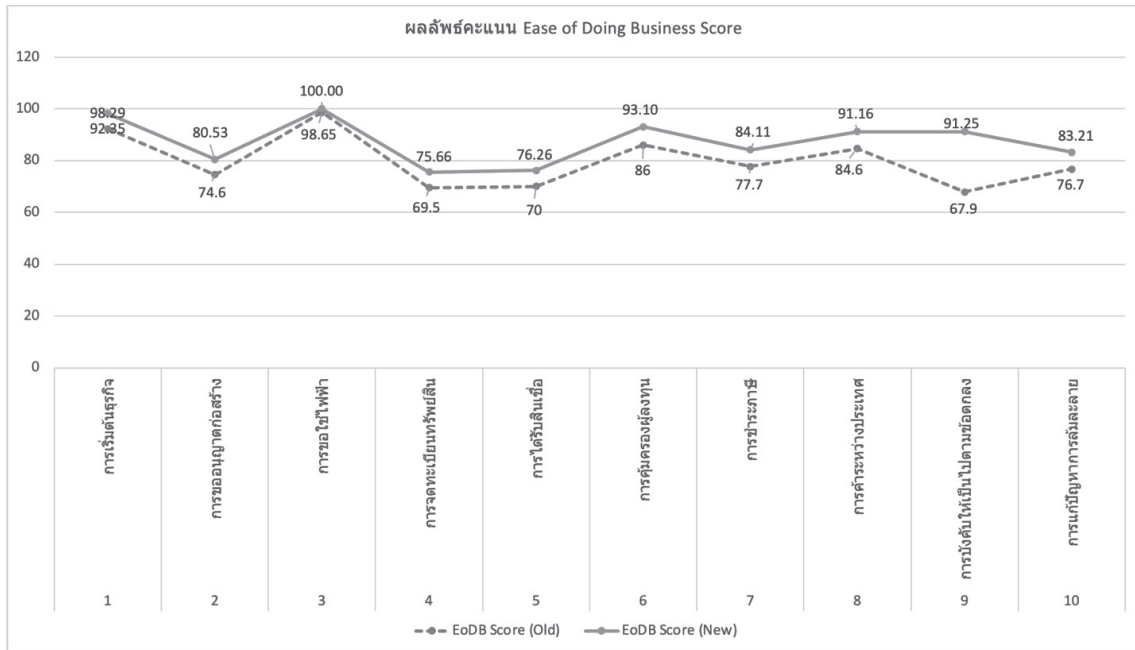

ภาพที่ 6. ค่าเฉลี่ยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดของหลักธรรมาภิบาล จำแนกตามกลุ่มหน่วยงานด้านบริหาร

จากผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยรวมของหลักธรรมาภิบาลในแต่ละด้านของหน่วยงานด้านบริหาร พบว่า หน่วยงานมีจุดเด่นในด้านความเสมอภาคในการปฏิบัติงานครอบคลุมทุกกลุ่มผู้รับบริการ หรือพื้นที่ทั้งภายในและภายนอกองค์กร (คิดเป็นคะแนนค่าเฉลี่ย 6.89 คะแนน) ด้านการกระจายอำนาจ (คิดเป็นคะแนนค่าเฉลี่ย 6.40 คะแนน) และด้านหลักนิติธรรม (คิดเป็นคะแนนค่าเฉลี่ย 6.32 คะแนน) และมีโอกาสในการพัฒนา ได้แก่ ด้านการตอบสนอง (คิดเป็นคะแนนค่าเฉลี่ย 5 คะแนน) ด้านการเปิดเผย/โปร่งใส (คิดเป็นคะแนนค่าเฉลี่ย 5.56 คะแนน) และด้านคุณธรรม/จริยธรรม (คิดเป็นคะแนนค่าเฉลี่ย 5.93 คะแนน)

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวปฏิบัติด้านธรรมาภิบาลกับความสะดวกในการประกอบธุรกิจ ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (R Programming) และใช้เทคนิคสหสัมพันธ์แบบไขว้ (Cross-Correlation-method techniques) พบว่าทั้งสองตัวแปรมีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือหากหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักในการส่งเสริมความง่ายในการประกอบธุรกิจทั้ง 10 ด้าน จำนวน 26 หน่วยงาน ดำเนินการตามแผนและแนวทางการส่งเสริมธรรมาภิบาลภาครัฐ จะส่งผลให้คะแนนความง่ายในการประกอบธุรกิจเพิ่มสูงขึ้น โดยคะแนนภาพรวมการอำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจเพิ่มขึ้นเป็น 85.12 คะแนน จาก 79.8 คะแนน (เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.32) และคะแนนการอำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจแต่ละด้านเพิ่มขึ้น ได้แก่ 1) ด้านการเริ่มต้นธุรกิจ (เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.94) 2) ด้านการขออนุญาตก่อสร้าง (เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.93) 3) ด้านการขอใช้ไฟฟ้า (เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.03) 4) ด้านการขอจดทะเบียนทรัพย์สิน (เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.16) 5) ด้านการได้รับสินเชื่อ (เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.16) 6) ด้านการคุ้มครองผู้ลงทุน (เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.10) 7) ด้านการชำระภาษี (เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.41) 8) ด้านการค้าระหว่างประเทศ

(เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.56) 9) ด้านการบังคับให้เป็นไปตามข้อตกลง (เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.56) และ 10) ด้านการแก้ปัญหา
ล้มละลาย (เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.51) (พิจารณาภาพที่ 7)

ภาพที่ 7. ค่าเฉลี่ยผลคะแนน Ease of Doing Business จากการส่งเสริมธรรมาภิบาลภาครัฐตามแผนและแนวทางการ
ส่งเสริมธรรมาภิบาลภาครัฐจำแนกตามกลุ่มหน่วยงาน

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาตัวชี้วัดธรรมาภิบาลของแต่ละหน่วยงาน ในการยกระดับคะแนนความง่ายในการ
ประกอบธุรกิจ พบว่า หน่วยงานด้านเศรษฐกิจ ควรมุ่งเน้นส่งเสริมในด้านการเปิดเผย/โปร่งใส (คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย
7.26 คะแนน) ด้านการกระจายอำนาจ (คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 6.68 คะแนน) ด้านการตอบสนอง (คิดเป็นคะแนน
เฉลี่ย 6.53 คะแนน) หน่วยงานด้านสังคม ควรมุ่งเน้นส่งเสริมในด้านการกระจายอำนาจ (คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย
5.50 คะแนน) ด้านการตอบสนอง (คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 5.02 คะแนน) และด้านการเปิดเผย/โปร่งใส (คิดเป็นคะแนน
เฉลี่ย 4.99 คะแนน) หน่วยงานด้านความมั่นคง ควรมุ่งเน้นส่งเสริมในด้านคุณธรรมจริยธรรม (คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย
6.42 คะแนน) ด้านการเปิดเผย/โปร่งใส (คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 6.24 คะแนน) และด้านการตอบสนอง (คิดเป็นคะแนน
เฉลี่ย 5.81 คะแนน) หน่วยงานด้านการบริหาร ควรมุ่งเน้นส่งเสริมด้านการตอบสนอง (คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 5.77
คะแนน) ด้านการเปิดเผย/โปร่งใส (คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 5.61 คะแนน) และด้านคุณธรรมจริยธรรม (คิดเป็นคะแนน
เฉลี่ย 5.28 คะแนน)

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดของหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน ความพร้อมในการเป็นรัฐบาลดิจิทัล และตัวชี้วัดธรรมาภิบาลของธนาคารโลก สะท้อนให้เห็นถึงความโดดเด่นและโอกาสของหน่วยงานภาครัฐด้านการกระจายอำนาจในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารภาครัฐ หลักนิติธรรม และการตอบสนอง ดังนั้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจ ภาครัฐจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่มีทุกภาคส่วนเป็นศูนย์กลาง (pluricentric governance system) เพื่อสร้างความร่วมมือด้านการกำกับดูแลซึ่งรวมถึงการให้อิสระในการดำเนินการแก่ส่วนท้องถิ่นในการกำหนดระเบียบกฎเกณฑ์ การจัดการดูแลตนเองและบรรทัดฐานค่านิยมที่ทุกฝ่ายได้ร่วมกันกำหนดขึ้นและยึดถือปฏิบัติร่วมกัน (self-constituted rules and norms) รวมทั้งลดความซับซ้อนของกฎระเบียบทางธุรกิจที่เป็นอุปสรรคในการประกอบธุรกิจหรือการเริ่มต้นธุรกิจใหม่ (Cristina, 2014) นอกจากนี้ การบริหารภาครัฐที่มีประสิทธิภาพจะต้องตอบสนองความต้องการของประชาชน เสริมสร้างความเป็นกลางทางการเมืองและพัฒนากรอบนโยบายเชิงรุกทางธุรกิจ (Andrews, 2008) ส่วนราชการที่มีระบบการกำกับที่ดีจะเอื้อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ดีในการประกอบธุรกิจ เพิ่มแรงจูงใจทางภาษี มีระบบกฎหมายที่เป็นธรรม และส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นผลที่เกิดจากแนวปฏิบัติด้านธรรมาภิบาลที่ดีอันจะช่วยส่งเสริมภาคเอกชน กล่าวคือแนวปฏิบัติด้านธรรมาภิบาลส่งเสริมสภาพแวดล้อมในการทำธุรกิจและการลงทุน ทำให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจ (Globerman & Shapiro, 2003)

จากผลการวิเคราะห์ตามกลุ่มหน่วยงานด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านความมั่นคง และด้านการบริหาร พบว่า ควรมีการจัดทำแผนการดำเนินการส่งเสริมธรรมาภิบาลภาครัฐของหน่วยงานภาครัฐให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล รวมทั้งพัฒนา ปรับปรุง และจัดทำแนวทางการส่งเสริมธรรมาภิบาลที่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานที่เน้นความโปร่งใส ปราศจากการทุจริตคอร์รัปชัน และมีหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี จากผลการศึกษาผู้วิจัยจัดทำแผนและแนวทางการส่งเสริมธรรมาภิบาลภาครัฐจำแนกตามกลุ่มหน่วยงาน (พิจารณาตารางที่ 2)

ตารางที่ 2. แผนและแนวทางการส่งเสริมธรรมาภิบาลภาครัฐจำแนกตามกลุ่มหน่วยงาน

กลุ่ม	แผนการส่งเสริม ธรรมาภิบาลภาครัฐไทย	แนวทางการส่งเสริมธรรมาภิบาลภาครัฐไทย
กลุ่มที่ 1 หน่วยงาน ด้านเศรษฐกิจ	ด้านการกระจายอำนาจ	การกระจายอำนาจ 1. กลไกการกระจายอำนาจ 2. กลไกการสนับสนุนการกระจายอำนาจ การมอบอำนาจ 1. กลไกการมอบอำนาจ 2. กลไกการสนับสนุนการมอบอำนาจ 3. ระบบติดตามตรวจสอบการปฏิบัติราชการ
	ด้านการตอบสนอง	1. การรับรู้ความคาดหวัง/ความต้องการของประชาชน ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2. การตอบสนองการให้บริการและการแก้ไขข้อร้องเรียน 3. ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญและมีจิตบริการ
	ด้านการเปิดเผย/โปร่งใส	1. การเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร 2. ระบบตรวจสอบภายใน 3. การป้องกันและปราบปรามการทุจริต
กลุ่มที่ 2 หน่วยงาน ด้านสังคม	ด้านการกระจายอำนาจ	การกระจายอำนาจ 1. กลไกการกระจายอำนาจ 2. กลไกการสนับสนุนการกระจายอำนาจ การมอบอำนาจ 1. กลไกการมอบอำนาจ 2. กลไกการสนับสนุนการมอบอำนาจ 3. ระบบติดตามตรวจสอบการปฏิบัติราชการ
	ด้านการตอบสนอง	1. การรับรู้ความคาดหวัง/ความต้องการของประชาชน ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2. การตอบสนองการให้บริการและการแก้ไขข้อร้องเรียน 3. ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญและมีจิตบริการ
	ด้านการเปิดเผย/โปร่งใส	1. การเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร 2. ระบบตรวจสอบภายใน 3. การป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ตารางที่ 2. แผนและแนวทางการส่งเสริมธรรมาภิบาลภาครัฐจำแนกตามกลุ่มหน่วยงาน (ต่อ)

กลุ่ม	แผนการส่งเสริม ธรรมาภิบาลภาครัฐไทย	แนวทางการส่งเสริมธรรมาภิบาลภาครัฐไทย
กลุ่มที่ 3 หน่วยงาน ด้านความมั่นคง	ด้านการกระจายอำนาจ	การกระจายอำนาจ 1. กลไกการกระจายอำนาจ 2. กลไกการสนับสนุนการกระจายอำนาจ การมอบอำนาจ 1. กลไกการมอบอำนาจ 2. กลไกการสนับสนุนการมอบอำนาจ 3. ระบบติดตามตรวจสอบการปฏิบัติราชการ
	ด้านการตอบสนอง	1. การรับรู้ความคาดหวัง/ความต้องการของประชาชน ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2. การตอบสนองการให้บริการและการแก้ไขข้อร้องเรียน 3. ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญและมีจิตบริการ
	ด้านคุณธรรม/จริยธรรม	1. การปฏิบัติราชการต้องมีจิตสำนึกความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็น ไปอย่างมีศีลธรรม คุณธรรม 2. องค์กรประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ ปลอดจากการปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย 3. การสร้างจิตสำนึกในการประพฤติมิชอบ ให้ยึดมั่นใน หลักศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ ความสุจริต ซื่อตรง เทียงธรรม เป็นกลาง ไม่เลือกปฏิบัติ 4. การละเว้นการใช้ประโยชน์จากตำแหน่งต่อผู้รับบริการ สังคม และชุมชน 5. การกำกับติดตามดูแลให้ปฏิบัติตามมาตรฐาน จริยธรรม

ตารางที่ 2. แผนและแนวทางการส่งเสริมธรรมาภิบาลภาครัฐจำแนกตามกลุ่มหน่วยงาน (ต่อ)

กลุ่ม	แผนการส่งเสริม ธรรมาภิบาลภาครัฐไทย	แนวทางการส่งเสริมธรรมาภิบาลภาครัฐไทย
กลุ่มที่ 4 หน่วยงาน ด้านการบริหาร	ด้านการตอบสนอง	1. การรับรู้ความคาดหวัง/ความต้องการของประชาชน ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2. การตอบสนองการให้บริการและการแก้ไขข้อร้องเรียน 3. ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญและมีจิตบริการ
	ด้านการเปิดเผย/โปร่งใส	1. การเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร 2. ระบบตรวจสอบภายใน 3. การป้องกันและปราบปรามการทุจริต
	ด้านคุณธรรม/จริยธรรม	1. การปฏิบัติราชการต้องมีจิตสำนึกความรับผิดชอบใน การปฏิบัติหน้าที่ให้เป็น ไปอย่างมีศีลธรรม คุณธรรม 2. องค์กรประกอบคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ ปลอดจากการปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย 3. การสร้างจิตสำนึกในการประพฤติมิชอบ ให้ยึดมั่นใน หลักศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ ความสุจริต ซื่อตรง เทียงธรรม เป็นกลาง ไม่เลือกปฏิบัติ 4. การละเว้นการใช้ประโยชน์จากตำแหน่งต่อผู้รับบริการ สังคม และชุมชน 5. การกำกับติดตามดูแลให้ปฏิบัติตามมาตรฐาน จริยธรรม

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่า หน่วยงานด้านการบริหาร ควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมธรรมาภิบาลภาครัฐด้านการตอบสนอง ภาครัฐจำเป็นต้องรู้และเข้าใจความต้องการและความพึงพอใจของประชาชนเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับรัฐ (OECD, 2014) โดยการให้ความสำคัญกับการรับฟังความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายหรือประชาชน ที่สามารถกำหนดนโยบายในการพัฒนาการบริการที่ตอบสนองกับความคาดหวังของกลุ่มเป้าหมายหรือประชาชน ส่งผลให้การดำเนินการของภาครัฐยังสามารถมุ่งสู่ Needs-based holism ตามแนวคิดแนวคิด DEG กล่าวคือ การทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและภาคประชาชนในด้านการบริการสาธารณะง่ายและสะดวกขึ้น ให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางมากขึ้น และให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้กับประชาชน และบริหารงานโดยยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม

หน่วยงานด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม ควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมธรรมาภิบาลภาครัฐด้านการกระจายอำนาจ และการถ่ายโอนภารกิจจากส่วนกลางสู่ระดับท้องถิ่น รับฟังความคิดเห็นของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการออกแบบ/พัฒนาระบบการบริการสาธารณะที่ตอบสนองกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเน้นการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้กับประชาชนในการเพิ่มความโปร่งใส สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Nageri และ

Gunu (2020) ที่ระบุว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญระหว่างระดับการทุจริตที่ต่ำของ 16 ประเทศในแอฟริกา ตะวันตกและตำแหน่งในการจัดอันดับความยากง่ายในการประกอบธุรกิจ ซึ่งชี้ให้เห็นว่ายังมีการทุจริตมากขึ้น เป็นประเทศที่ยากขึ้นในการทำธุรกิจและจัดการการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ

หน่วยงานด้านความมั่นคง ควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมธรรมาภิบาลภาครัฐด้านการกระจายอำนาจ และการถ่ายโอนภารกิจจากส่วนกลางสู่ระดับท้องถิ่น รับฟังความคิดเห็นของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการออกแบบ/ พัฒนาระบบการบริการสาธารณะที่ตอบสนองกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยยึดหลัก คุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติงาน

จากผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างแนวปฏิบัติด้านธรรมาภิบาลกับความสะดวกในการประกอบธุรกิจ ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ พบว่า การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของส่วนราชการจะส่งผลดีต่อผลการดำเนินงานของภาครัฐในแง่ของความสะดวกในการทำธุรกิจ หากหน่วยงานดังกล่าวดำเนินการตามแผนและแนวทางการส่งเสริมธรรมาภิบาลภาครัฐ จะส่งผลให้คะแนนและอันดับความยากง่ายในการประกอบธุรกิจดีขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ผ่านมา ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าส่วนราชการที่มีระบบการกำกับที่ดีจะเอื้อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ดีในการประกอบธุรกิจ เพิ่มแรงจูงใจทางภาษี มีระบบกฎหมายที่เป็นธรรม และส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นผลที่เกิดจากแนวปฏิบัติด้านธรรมาภิบาลที่ดีอันจะช่วยส่งเสริมภาคเอกชน กล่าวคือแนวปฏิบัติด้านธรรมาภิบาลส่งเสริมสภาพแวดล้อมในการทำธุรกิจและการลงทุน ทำให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจ (Globerman & Shapiro, 2003)

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่าการกำกับดูแลภาครัฐมีความสัมพันธ์เชิงบวกและมีนัยสำคัญกับความสะดวกในการประกอบธุรกิจ สอดคล้องกับการศึกษาของ Weintraub และ Kumar (1997) ที่ให้ข้อสังเกตว่า ภาครัฐและภาคเอกชนต่างต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ ดังนั้น ภาครัฐควรอำนวยความสะดวกผ่านกรอบการกำกับที่เหมาะสม การควบคุมการคอร์รัปชัน และการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการภาครัฐ ซึ่งผลผลิตของภาคเอกชนจะเป็นพื้นฐานสำหรับภาครัฐในการให้บริการที่ส่งผลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจต่อไป ในบริบทนี้ความสะดวกในการประกอบธุรกิจ แสดงถึงประเด็นที่รัฐบาลและภาครัฐให้ความสำคัญและผลประโยชน์หลักประการหนึ่งของรัฐบาลควรเป็นกฎระเบียบทางธุรกิจและกระบวนการกำกับดูแลที่สามารถเข้าถึงได้มากขึ้นเนื่องจากความเกี่ยวข้องของผลลัพธ์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจสำหรับ ภาคประชาชน

สิ่งที่น่าสนใจสำหรับบทความนี้คือ ภาครัฐควรพิจารณาบทบาทที่เหมาะสม ลดการกำหนดหรือสร้างกฎหมายใหม่ และใช้อย่างเท่าเทียมกัน มุ่งเน้นความโปร่งใสและมีปฏิสัมพันธ์กับประชาชนมากขึ้น ดังนั้น ภาครัฐต้องดำรงอยู่เพียงเพื่อส่งมอบโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น และสร้างแพลตฟอร์มในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด

การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในสถาบันของรัฐอาจส่งผลกระทบต่อความสะดวกในการดำเนินธุรกิจของประเทศ รากฐานของความง่ายในการทำธุรกิจคือความมุ่งมั่นจากสถาบันของรัฐในการอำนวยความสะดวกให้กับองค์กรภาคเอกชนด้วยสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เป็นมิตร กฎและข้อบังคับที่เอื้อประโยชน์ต่อองค์กรธุรกิจเศรษฐกิจต้นทุนต่ำ ระบบราชการที่เรียบง่ายเป็นผลลัพธ์ที่แท้จริงของการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จที่ง่ายในการดำเนินธุรกิจ การค้นพบนี้สอดคล้องกับพื้นฐานของกรอบทฤษฎีที่ว่า การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลใน

สถาบันของรัฐจะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เป็นมิตร และเพื่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเริ่มต้นธุรกิจขององค์กรภาคเอกชน ภาครัฐต้องจัดให้มีการดำเนินงานที่โปร่งใส โดยการขจัดปัญหาการทุจริตในระบบราชการ พฤติกรรมทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐอาจทำให้ภาคเอกชนมีต้นทุนการทำธุรกรรมสูง การหลีกเลี่ยงนักลงทุนต่างชาติที่มีศักยภาพและการถอนตัวนักลงทุนที่มีอยู่เป็นไปได้อย่างผลกระทบบของหน่วยงานภาครัฐที่ทุจริต คุณภาพการกำกับดูแลให้ความคาดหวังในเชิงบวกสำหรับภาคเอกชนที่มีกฎระเบียบที่ส่งเสริมให้ธุรกิจเติบโตผ่านระบบราชการที่มีความคล่องตัวขั้นตอนที่ซับซ้อนหลักนิติธรรมช่วยให้องค์กรธุรกิจมีความมั่นใจเกี่ยวกับความแน่นอนทางกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย การบริหารภาครัฐที่มีประสิทธิภาพสามารถส่งผลกระทบเชิงบวกสำหรับองค์กรธุรกิจในด้านคุณภาพของบริการและความรวดเร็ว รวมทั้งการรับผิดชอบของภาครัฐต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนเป็นหลัก และมอบอำนาจให้แก่หน่วยงานท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน

จากผลการศึกษาข้างต้น สามารถแบ่งกลุ่ม และระดับความพร้อมของหน่วยงาน เพื่อจัดทำแนวทางในการขับเคลื่อน 4 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ส่งเสริมการดำเนินงานในเรื่องการบริหารจัดการองค์การอย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินการภารกิจภาครัฐอย่างคุ้มค่า รวมถึงการกำหนดวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์และการบริหารราชการอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารทรัพยากรบุคคล การบริหารสารสนเทศ รวมถึงการรับรู้ความคาดหวัง/ความต้องการของประชาชน ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การตอบสนองการให้บริการและการแก้ไขข้อร้องเรียน ตลอดจนการมีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ และมีจิตบริการ

ด้านที่ 2 ค่านิยมประชาธิปไตย กำหนดให้มีระบบประเมินผลและตัวชี้วัดให้ชัดเจน ควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยง การให้ทุนและให้โทษ ความรับผิดชอบต่อสังคม และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ระบบการตรวจสอบภายใน การป้องกันและปราบปรามการทุจริต และสิทธิของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ให้เป็นไปตามเนื้อหาของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ รวมถึงการสร้างกลไกความเสมอภาค มาตรการด้านความเสมอภาคภายในและภายนอกองค์กร

ด้านที่ 3 การตอบสนอง ส่งเสริมให้มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร รับฟังความคิดเห็นของประชาชนสร้างกลไกการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารราชการ/จังหวัด สร้างการมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบการบริหารราชการของส่วนราชการ/จังหวัด เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ และแสดงทัศนคติในการเสนอปัญหา แก้ไขปัญหา โดยมุ่งเน้นฉันทามติหรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง

ด้านที่ 4 ความรับผิดชอบต่อการบริหาร สร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีศีลธรรม คุณธรรม ยึดหลักคุณธรรมตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย สร้างจิตสำนึกในการประพฤติมิชอบให้ยึดมั่นในหลักศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ ความสุจริต ซื่อตรง เทียงธรรม เป็นกลาง ไม่เลือกปฏิบัติ ละเว้นการใช้อำนาจจากตำแหน่งต่อผู้รับบริการ สังคม และชุมชน รวมถึงการกำกับ ติดตาม ดูแลให้ปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรม

นอกจากนี้ งานวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะสำหรับขั้นตอนในการดำเนินการส่งเสริมธรรมาภิบาลภาครัฐในแต่ด้าน ดังนี้

1) คัดเลือกหน่วยงานที่มีศักยภาพความพร้อม และส่งเสริมธรรมาภิบาลในแต่ละด้าน โดยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับจุดแข็งของหน่วยงาน และส่งเสริมในด้านที่สามารถยกระดับในการปรับปรุงการให้บริการ/การปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับการบริหารจัดการภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาล

2) การกำหนดนโยบายที่ชัดเจน รวมถึงการทบทวน ปรับปรุงกฎหมายที่เป็นธรรมและบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพของหน่วยงานดังกล่าว

3) การบูรณาการภาคีเครือข่ายหน่วยงานของแต่ละกลุ่มในด้านเศรษฐกิจ สังคม มั่นคง และบริหาร โดยอาศัยความร่วมมือร่วมในการดำเนินการทั้งภาคราชการ ภาคประชาสังคม ภาคประชาชน ภาคสื่อมวลชน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ เพื่อให้เกิดความมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมธรรมาภิบาล

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป จำเป็นต้องมีระยะเวลาเพิ่มเติมในการตรวจสอบเพื่อวิเคราะห์การพัฒนาธรรมาภิบาลภาครัฐด้วยชุดข้อมูลระยะยาว โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณหากต้องการทราบข้อมูลรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับความเชื่อมโยงระหว่างแนวปฏิบัติด้านธรรมาภิบาลกับความสะดวกในการประกอบธุรกิจ อีกทั้ง งานวิจัยนี้ยังมีข้อจำกัดเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะภาคเอกชน เพื่อให้งานวิจัยสะท้อนความยากง่ายในการประกอบธุรกิจยิ่งขึ้น

เชิงอรรถท้ายบท

¹ โปรดพิจารณารายชื่อหน่วยงานที่ผ่านการประเมินสถานะความเป็นระบบราชการ 4.0 https://awards.opdc.go.th/awardsregister/awards/survey_data/view_show.

References

- Alemu, A. M. (2012). Effects of corruption on FDI inflow in Asian economies. *Seoul Journal of Economics*, 25(4), 387-412.
- _____. (2015). The nexus between governance infrastructure and the ease of doing business in Africa. In *Comparative Case Studies on Entrepreneurship in Developed and Developing Countries*. IGI Global.
- Autio, E., & Fu, K. (2015). Economic and political institutions and entry into formal and informal entrepreneurship. *Asia Pacific Journal of Management*, 32(1), 67-94.
- Basrija, A., & Handoyo, S. (2019). The relevance of public governance to national environmental performance. *Journal of Accounting Auditing and Business*, 2(2), 1-13.
- Boedo, H. J. M., & Mukoyama, T. (2012). Evaluating the effects of entry regulations and firing costs on international income differences. *Journal of Economic Growth*, 17(2), 143-170.
- Carbonara, E., Santarelli, E., & Tran, H. T. (2016). De jure determinants of new firm formation: how the pillars of constitutions influence entrepreneurship. *Small Business Economics*, 47(1), 139-162.
- Corcoran, A., & Gillanders, R. (2015). Foreign direct investment and the ease of doing business. *Review of World Economics*, 151(1), 103-126.
- Crafts, N. (2006). Regulation and productivity performance. *Oxford Review of Economic Policy*, 22(2), 186-202.
- Cristina, B. A. (2014). Good governance and doing business: evidence from a cross-country survey. *Transylvanian Review of Administrative Sciences*, 10(41), 27-45.
- Çule, M., & Fulton, M. E. (2013). Corporate governance and subjective well-being. *Applied Economics Letters*, 20(4), 364-367.
- Djankov, S. (2009). The regulation of entry: A survey. *The World Bank Research Observer*, 24(2), 183-203.
- Djankov, S., Georgieva, D. P., & Ramalho, R. (2019). Business regulations and poverty. *Economics Letters*, 165, 82-87.
- Dreher, A., & Gassebner, M. (2013). Greasing the wheels? The impact of regulations and corruption on firm entry. *Public Choice*, 155(3-4), 413-432.
- Fazio, G., & Talamo, G.M.C. (2008). How attractive is good governance for FDI? *International Finance Review*, 9, Emerald Group Publishing Limited.
- Fernández-Serrano, J., & Romero, I. (2014). About the interactive influence of culture and regulatory barriers on entrepreneurial activity. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 10(4), 781-802.
- Friedman, E., Johnson, S., Kaufmann, D., & Zoido-Lobaton, P. (2000). Dodging the grabbing hand: The determinants of unofficial activity in 69 countries. *Journal of Public Economics*, 76(3), 459- 493.

- Globerman, S., & Shapiro, D. (2002). Global foreign direct investment flows: The role of governance infrastructure. *World Development*, 30(11), 1899-1919.
- _____. (2003). Governance infrastructure and US foreign direct investment. *Journal of International Business Studies*, 34(1), 19-39.
- Goel, G., & Rishi, M. (2012). Promoting entrepreneurship to alleviate poverty in India: An overview of government schemes, private-sector programs, and initiatives in the citizens' sector. *Thunderbird International Business Review*, 54(1), 45-57.
- Herrendorf, B., & Teixeira, A. (2011). Barriers to entry and development. *International Economic Review*, 52(2), 573-602.
- Hoff, K., & Stiglitz, J. E. (2005). *The Creation of the Rule of Law and the Legitimacy of Property Rights: The Political and Economic Consequences of a Corrupt Privatization*. Cambridge: The World Bank.
- Khalil, M. I., & Ibrahim, A. (2015). Quick techniques for template matching by normalized cross-correlation method. *Journal of Advances in Mathematics and Computer Science*, 1-9.
- Klapper, L. F., & Love, I. (2010). The impact of business environment reforms on new firm registration. *World Bank Policy Research Working Paper*, 5493, 1-28
- Knack, S., & Keefer, P. (1995). Institutions and economic performance: Cross-country tests using alternative institutional measures. *Economics and Politics*, 7(3), 207-227.
- Kray, A., & Tawara, N. (2010). *Can Disaggregated Indicators Identify Governance Reform Priorities?* World Bank Policy Research Working Paper No. 5254.
- Mauro, P. (1995). Corruption and growth. *The Quarterly Journal of Economics*, 110(3), 681-712.
- Méon, P. G., & Weill, L. (2010). Is corruption an efficient grease? *World Development*, 38(3), 244-259.
- Nageri, K. I., & Gunu, U. (2020). Corruption and ease of doing business: Evidence from ECOWAS. *Acta Universitatis Sapientiae, Economics and Business*, 8(1), 19-37.
- Monteiro, J. C., & Assunção, J. J. (2012). Coming out of the shadows? Estimating the impact of bureaucracy simplification and tax cut on formality in Brazilian microenterprises. *Journal of Development Economics*, 99(1), 105-115.
- Morris, R., & Aziz, A. (2011). Ease of doing business and FDI inflow to Sub-Saharan Africa and Asian countries. *Cross Cultural Management: An International Journal*, 18(4), 400-411.
- Ngobo, P. V., & Fouda, M. (2012). Is 'Good' governance good for business? A cross-national analysis of firms in African countries. *Journal of World Business*, 47(3), 435-449.
- Nicoletti, G., & Scarpetta, S. (2003). Regulation, productivity and growth: OECD evidence. *Economic policy*, 18(36), 9-72.
- OECD. (2011). *Policy Framework for Investment User's Toolkit*. Retrieved from www.oecd.org/investment/pfitoolkit.
- _____. (2014). *Recommendation of the Council on Digital Government Strategies*. Paris: OECD Publishing.

- Poel, K., Marneffe, W., Bielen, S., Van Aarle, B., & Vereeck, L. (2014). Administrative simplification and economic growth: A cross country empirical study. *Journal of Business Administration Research*, 3(1), 45-58.
- Price, R., Román, F. J., & Rountree, B. (2011). The impact of governance reform on performance and transparency. *Journal of Financial Economics*, 99(1), 76-96.
- Prantl, S. (2012). The impact of firm entry regulation on long-living entrants. *Small Business Economics*, 39(1), 61-76.
- Rhodes, R.A.W. (1997). *Understanding Governance. Policy Networks, Governance, Reflexivity and Accountability*. Buckingham: Open University Press
- Sangsuriyong, R. (B.E.2562). Journey of e-government in Thai society: Digital era. *Academic Journal of Humanities and Social Sciences Burapha University*, 27(55), 294-317.
- Siddharthan, N. (2009). Determinants, constraints and impact of foreign direct investment: India – China comparison. In Agarwal, M. (ed.). *India's Economic Future: Education, Technology, Energy and Environment*. India: Esha Beteille Social Science Press.
- Stasavage, D. (2002). *Private Investment and Political Institutions. and Growth*. IMF Working Paper No. WP/97/139.
- Suppa, P. (B.E.2562). *Public Policy and planning for Government Organization Management*. Phra Nakhon Si Ayutthaya: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Van Stel, A., Storey, D. J., & Thurik, A. R. (2007). The effect of business regulations on nascent and young business entrepreneurship. *Small Business Economics*, 28(2), 171-186.
- Wei, S. J., & Shleifer, A. (2000). Local corruption and global capital flows. *Brookings Papers on Economic Activity*, 2000(2), 303-354.
- World Bank Institute. (2009). *Governance Matter 2009: Worldwide Governance Indicators 1996- 2008*. World Bank Organization.